

לקראת שבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

מתורת

הוד כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שנה ה' / גליון קסט

ערש"ק פרשת כי תשא ה'תשס"ח

פתח דבר

בעזרהי"ת.

לקראת שבת קודש פרשת כי-תשא, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון קסט), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ובאיזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון אור החסידות

יוצא לאור על ידי
מכון אור החסידות

אה"ק:

ת.ד. 2033 כפר חב"ד 72915

טלפון: 03-9604-832 פקס: 03-9607-370

ארה"ב:

353 Kingston Ave., Brooklyn, NY 11213

(718) 732-9017

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

ביאור דברי רש"י אודות איסור בשר בחלב "פרט לעוף . . שאין איסורו מן התורה אלא מדברי סופרים" – מה שייך לפירוש "פשוטו של מקרא" מה שאסרו חכמים בשר עוף בחלב.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ו עמ' 201 ואילך)

יינה של תורה

ב' אופנים בביורר ה"גרגשי" – ביאור כפילות דברי רש"י אודות ה"גרגשי עמד ופנה מאליו" ע"פ פנימיות הדברים; ה"גרגשי" שבנפש האדם וב' אופני ה"גירוש" שלו

(ע"פ לקוטי שיחות חלק כא עמ' 223 ואילך)

חידושי סוגיות

בהא דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו – יביא דברי הש"ס דהיכא דאיכא גילוי דעת לא אמרינן דאינו אוסר, ועפ"ז יקשה לענין עשיית אהרן בעגל אף שלא הי' שלו / יקשה במ"ש הרמב"ם דבגילוי דעת בעינן מעשה ובש"ס נראה דסגילוי דעת לחוד סגי, ויחדש דהרמב"ם הוכיח מהסוגיא דצ"ל דוקא גילוי דעת במעשה / עפ"ז מיישב הא דבעי בסוגיין לענין זקף ביצה, ומיישב גם הא דלא הי' איסור אצל אהרן כיון שהמעשה דגילוי דעת הי' רק אח"כ במה דפלחו ישראל / יפלפל עוד דגדר גילוי דעת הוא רק שיכול חברו לאסור באם מתכוון, מיהו בנדו"ד לא נתכוון לאסור.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק יא עמ' 139 ואילך)

הוספה – דרכי החסידות

אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מליובאוויטש נ"ע – ענין היחידות' של חסיד אצל רבו.

(אגרות קודש חלק ד עמ' עג)

דיוק מ"דברי סופרים"

ביאור דברי רש"י אודות איסור בשר בחלב "פרט לעוף . . שאין איסורו מן התורה אלא מדברי סופרים" – מה שייד לפירוש "פשוטו של מקרא" מה שאסרו חכמים בשר עוף בחלב

א. בפרשתנו כתובה, בפעם השני בתורה, אזהרת בשר בחלב: "לא תבשל גדי בחלב אמו" (לד, כו). ופירש רש"י: "לא תבשל גדי – אזהרה לבשר בחלב".

וכוונתו מברארת (ראה רא"ם וגור ארי), שאף שנאמר בתורה "לא תבשל גדי" דוקא, הרי באמת אזהרה זו אמורה לכל בשר.

והנה, בפעם הראשונה שכתבה התורה "לא תבשל גדי בחלב אמו" – בפרשת משפטים (כג, יט) – לא פירש רש"י דבר זה, ומשמע שם שהכוונה היא פשוטו כמשמעו, דוקא "גדי" – היינו: ולד רך של בהמה (כדברי רש"י שם), ולא בשר בהמה גדולה יותר, וגם לא בשר חיה;

וצריך לפרש, שדוקא כאן, כאשר התורה כופלת אזהרה זו פעם שני, למד רש"י שבכוונת התורה להוסיף ולרבות בענין זה, ולכן פירש שיש כאן "אזהרה לבשר" בכלל, ותיבת "גדי" צריך לפרש שהוא בשם המושאל לכל בשר, וכמבואר בספר החינוך (מצוה צב): "שאינ גדי אלא לשון בהמה, והוציא בלשון גדי לפי שהבשר הוא דבר רך כגדי".

כלומר: כיון שבשר הוא רך, ביחס ליתר חלקי הגוף – לכן בשם המושאל קוראים אותו בשם "גדי".

[ועוד יש להאריך בהשקו"ט שבזה, ועוד חזון למועד בעז"ה].

ב. והנה, בהמשך לזה כותב רש"י: "בחלב אמו – פרט לעוף שאין לו חלב אם, שאין איסורו מן התורה אלא מדברי סופרים".

והיינו:

בפעם הראשונה שכתבה התורה "לא תבשל גדי בחלב אמו", הרי שם מלכתחילה הכוונה היא כפשוטו – רק "גדי" בלבד, ופשיטא שאין בשר עוף בכלל, ולכן שם לא פירש רש"י מאומה על התיבות "בחלב אמו";

אמנם כאן, בפעם השני, שבה מרבה התורה שהאיסור הוא על כל בשר, ותיבת "גדי" הוא שם המושאל לבשר בכלל, הרי לכאורה גם בשר עוף בכלל! – ועל זה בא הלימוד מהתיבות "בחלב אמו" למעט בשר עוף, "שאיין לו חלב אם".

אך עדיין צריך ביאור בסיום דברי רש"י "שאיין איסורו מן התורה אלא מדברי סופרים" – הרי רש"י בא לפרש את "פשוטו של מקרא", את דברי התורה, ואם כן, הרי לו לומר רק את מה שלומדים מהמקרא, שבשר עוף אינו אסור, ומה נוגע כאן שלאחר מכן חכמים באו ואסרוהו?

ובפרט שישנה שיטה שבאמת גם חכמים לא אסרו בשר עוף בחלב, עד שהגמרא אומרת (חולין קטז, א) ש"במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב" – ואם כן, מה הכריח את רש"י בפירושו על התורה (שאינו ספר הלכה, כמובן) להכריע שאכן בשר עוף בחלב אסור?!

[והנה ברוחק הרי אפשר להסביר, שרש"י נתכוון ליישב את תמיהת התלמיד שילמד את דבריו – שבשר עוף בחלב מותר מן התורה – הרי הוא רואה בכיתו שנוזהרים גם בבשר עוף! ולכן רש"י מבהיר שבאמת מדברי חכמים זה כן אסור.

אבל אם זו כל הסיבה שרש"י כותב זאת – הרי לו לכתוב הבהרה זו כבר בפעם הראשונה שבה נאמר "לא תבשל גדי בחלב אמו", ושם משמעות הכתוב היא הרי כפשוטו, שרק "גדי בחלב אמו" אסור (כנ"ל); ומיד שם הרי רש"י צריך להבהיר שבאמת כל בשר אסור, ואפילו בשר עוף!]

ג. ויש לומר:

הנה רש"י מדייק בלשונו שאיסור בשר בחלב הוא "מדברי סופרים". וידוע, שהטעם שנקראו "סופרים" הוא על שם "שהיו סופרים כל האותיות שבתורה" (קידושין ל, א). ולפי זה יש לומר, שאין כוונת רש"י שיש כאן תקנה מחודשת של חכמים, אלא שאיסור זה של

לקראת שבת

ז

בשר בחלב נלמד הוא מתוך הכתוב עצמו ; אמנם לא מתוך עיקר פשט הכתוב, אלא באופן של דיוק בלבד: ה"סופרים", שהם מדייקים באותיות ותיבות של "ספר התורה הזה", למדו איסור זה מתוך דיוק לשון המקרא גופא.

[וע"ד שיטת הרמב"ם בענין "דברי סופרים" – פירוש המשניות כלים פ"ז מ"ב. ספר המצוות שורש ב. וראה בארוכה במפרשים שם. נושאי כלי הרמב"ם הל' אישות פ"א ה"ב. אנציקלופדיא תלמודית ערך דברי סופרים סעיף ב. וש"נ].

והביאור בזה:

הכתוב בא לאסור תערוכת של שני דברים: בשר בחלב. הבשר נרמז דרך המלה "גדי", והחלב נרמז דרך המלים "בחלב אמו".

והנה, המיעוט של בשר עוף שייך לחלק הראשון – שבענין הבשר, זה הרמז במלה "גדי"; מדוע איפוא התורה ממעטת בשר עוף – דוקא דרך החלק השני, המלים "בחלב אמו" ששייכים לענין החלב?

ועל כך מבאר רש"י, שזה שהתורה לא מיעטה את בשר עוף בדברה על הבשר ("גדי") – אלא "נזכרה" בכך כביכול רק כאשר הגיעה לדבר אל החלב ("בחלב אמו"), הוא כדי להשאיר מקום לכך שבאמת גם בשר העוף יהי' אסור; אלא שאיסור זה אינו מעיקר פשט המקרא – שלפיו בשר העוף מותר הוא – אלא רק "מדברי סופרים", כלומר, הוא מיוסד רק בדיוק בלשון "ספר התורה".

ד. והנה לפי זה – שכוונת רש"י היא שאיסור בשר עוף בחלב ש"מדברי סופרים" מיוסד הוא בלשון הכתוב גופא – יש ללמוד מדברי רש"י אסמכתא לשיטת הב"ח בענין זה.

כי הנה, דעת רוב הפוסקים (טור ושולחן ערוך יורה דעה סי' פז), שהאיסור של בשר עוף בחלב הוא רק באכילתו, אבל האיסורים של הנאה ובישול אינם חלים על בשר עוף; אולם הב"ח (שם) סובר שאין לחלק, ובשר עוף אסור גם בהנאה ובישול עם חלב.

ומכאן יש רמז לשיטתו:

הרי הפסוק כאן מכוון בעיקרו לאיסור ההנאה מבשר בחלב. וכדברי רש"י על הפסוק: "שלש פעמים כתוב בתורה, אחד לאכילה ואחד להנאה ואחד לאיסור בישול" – והיינו, שהפעם הראשונה בתורה שבה נאמר האיסור מכוון לאיסור אכילה, ואילו הפעם השני – הפסוק כאן – מכוון לאיסור הנאה.

ואם כן, כיון שהאיסור של בשר עוף בחלב נלמד הוא (על ידי ה"סופרים" – באופן של דיוק) מהפסוק כאן – שהוא הרי בא להוסיף איסור הנאה – נמצא שאין לחלק בענין זה בין אכילה להנאה, ובשר עוף בחלב יהי' אסור גם בהנאה (וגם בבישול).

ב' אופנים בבירור ה"גרגשי"

ביאור כפילות דברי רש"י אודות ה"גרגשי עמד ופנה מאליו" ע"פ פנימיות הדברים;
ה"גרגשי" שבנפש האדם וב' אופני ה"גירוש" שלו

א. על הפסוק (פרשתנו לג, ב) "ושלחתי לפניך מלאך וגרשתי את הכנעני האמורי והחתי והפריזי החוי והיבוסים" מפרש רש"י: "ששה אומות הן והגרגשי עמד ופנה מפניהם מאליו". והנה, בהמשך הפרשה נאמר (לד, יא) "הנני גורש מפניך את האמורי והכנעני גר", ואף כאן מפרש רש"י: "ו' אומות יש כאן כי הגרגשי עמד ופנה מפניהם".

והנה, ידוע גודל הדיוק שבפרש"י על התורה (וכפי שנתבאר כבר בכמה מקומות), ולכן, ע"ד הרוב רש"י לא חוזר על פירושו שתי פעמים – אלא א"כ מתוסף עי"ז ביאור. וא"כ, צריך ביאור בהא דרש"י חזר על פירושו הנ"ל – לאחר שכבר פירש כן רק כמה פסוקים קודם לכן!

ועוד יש לדייק בדברי רש"י – כמה שינויים בין שני הפעמים: (א) בתחילה כתב "ששה אומות הן", ובפעם השניה כתב "ו' אומות יש כאן"; (ב) בנוגע לגרגשי – בתחילה כתב "ופנה מפניהם מאליו", ובפעם השנייה כתב רק "ופנה מפניהם".

ב. וי"ל הביאור בזה – עפ"י פנימיות הענינים (הביאור עפ"י פשט – ראה במקורי הדברים. (נדפס

ב'לקראת שבת' גליון לה, ש"פ כי תשא ה'תשס"ה):

לקראת שבת

ט

מבואר בחסידות שז' האומות "הכנעני האמורי וגו'" בשרשם, הן ז' מידות של קליפה; דכשם שיש ז' מידות דקדושה, חסד גבורה ותפארת וכו' – הנה זה לעומת זה יש ז' מידות בקליפה שהן כנגד ז' האומות, דהכנעני הוי חסד דקליפה – אהבה זרה ותאוות עולם הזה, החתי הוא גבורה דקליפה – כעס וכיו"ב, וכן הוא בשאר המידות.

וזהו תוכן כיבוש הז' האומות במשמעות רוחנית – לכבוש ולברר את ז' המידות רעות שבנפש האדם: כיבוש מדת החסד – שלא יהי' לו כלל אהבה זרה לתאוות, כיבוש מדת הגבורה – שלא יהי' אצלו ענין הכעס, ועד"ז הוא בשאר המידות.

אמנם, בנוגע לכיבוש הגרגשי, ד"הגרגשי עמד ופנה מפניהם מאליו" כנ"ל, איתא בספרים (קהלת יעקב ערך גרגשי) – גרגשי הוא המדה הז', בחינת מלכות דקליפה. וכאשר האדם מתקן ומברר את כל ו' המידות – אזי מדת המלכות מתבררת בדרך ממילא, "פנה . . . מאליו".

ביאור הענין:

בחינת המלכות קאי (לא על מידה של הנפש, אלא) על ה"לבושים" המשרתים את הנפש – מחשבה, דיבור ומעשה. והנה, כשם שבלבושים גשמיים, אינם חלק מן האדם, אלא הוא רק מתלבש בהם – כן הוא בלבושי הנפש, אינם נחשבים לחלק מן הנפש, אלא שהנפש רק 'מתלבשת' בהם. והיינו, שהענינים שישנם בנפשו של האדם, המידות והתכונות שיש לו – הן-הן שבאים ומתלבשים במחשבה, דיבור ומעשה שלו. (ולדוגמא: בעל חסד, שיש בנפשו את מידת האהבה – יחשוב, ידבר ויעשה בנוגע לאהבה שישנה בנפשו).

אשר לפי-זה נמצא, דכאשר האדם בירר את מידות נפשו וביטל את הרע שבהם – כמילא נתבררו המחשבה דיבור ומעשה, שבהם נתלבשו המידות רעות שלו. ונמצא, שע"י בירור ו' המידות, אזי בדרך ממילא נתבררה ונתקנה מידת המלכות (לבושי הנפש).

ג. אמנם, מצינו אופן של בירור מידת המלכות, לבושי הנפש – כפי שהם בפני עצמן, עוד קודם שהאדם בירר את שאר מידותיו:

איתא בספר התניא (פי"ב-י"ג) בנוגע לעבודת הבינוני – שהרע שבנפשו הינו "בתקפו כתולדתו להתאוות תאוה לכל תענוגי עוה"ז . . . ולא נדחה ממקומו כלל"; אמנם, בכל הנוגע ללבושי הנפש – הנה מצד כח הקדושה שבנפש האלקית, הוא מצליח לשלוט על הרע שבנפשו שלא יבוא ויתלבש בהמחשבה, דיבור ומעשה שלו.

ונמצא, שלמרות שיש בנפשו, מצד מידותיו ותכונותיו, רע גמור – מ"מ, הוא מצליח לשלוט על הלבושים שלו, שבהם לא יתלבש הרע. וזהו אופן בירור לבושי הנפש (מידת המלכות) – גם קודם שבירר את מידות נפשו.

לקראת שבת

ד. וזהו הביאור בהא שרש"י חזר על פירושו שני פעמים – בכדי להבהיר בנוגע לשני האופנים הנ"ל, בבירור וכיבוש הגרגשי שבנפש האדם:

בפסוק הראשון מדובר אודות כיבוש ז' האומות בסדר מסודר, בהכניסה לארץ ישראל. ובזה, סדר הבירור הוי שתחילה יש לברר את מידות ותכונות הנפש – ובדרך ממילא תתברר מידת המלכות, המחשבה דיבור ומעשה שבהם מתלבשות המידות רעות; וזהו שכתב רש"י אודות הגרגשי "עמד ופנה מפניהם מאליו", והיינו שכיבוש הלבושים (הגרגשי) נעשה מאליו, היות וכבר נתבררו כל שאר ו' המידות, ובמילא אין ללבושים במה להתעסק.

משא"כ בפסוק השני קאי (לא בסדר כיבוש האומות ובירור ענינם, אלא) בשייכות לאזהרות וציווים נוספים אודות אופן ההנהגה של בני ישראל, בנוגע למחשבה דיבור ומעשה של כל יהודי. ובזה, אופן הבירור הוי ע"י שליטה על הלבושים בפני עצמם, גם כשמידות ותכונות הנפש עדיין לא נתבררו ונהפכו לקדושה.

ולכן, בזה לא כתב רש"י שהגרגשי פנה "מאליו" – שכן, בנדו"ד "ו' אומות יש כאן", והיינו שהרע של ו' המידות עודנו "בתקפו כתולדתו להתאוות תאוה" כנ"ל. אלא ש"הגרגשי עמד ופנה מפניהם", ולבושי הנפש, מחשבה דיבור ומעשה – מובדלים הם מן המידות הרעות.

והנה, הכח לשלוט על הרע שלא יתלבש בהלבושים בא מצד כח קדושת נפש האלקית, כנ"ל. וזהו שכתב רש"י "עמד ופנה מפניהם" – כי מפני קדושת נפש האלקית (האדם מתגבר ש) הרע לא יבא ויתלבש בלבושים.

חידושי סוגיות

בהא דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו

יביא דברי הש"ס דהיכא דאיכא גילוי דעת לא אמרינן דאינו אוסר, ועפ"ז יקשה לענין עשיית אהרן בעגל אף שלא הי' שלו / יקשה במ"ש הרמב"ם דבגילוי דעת בעינן מעשה ובש"ס נראה דסגילוי דעת לחוד סגי, ויחדש דהרמב"ם הוכיח מהסוגיא דצ"ל דוקא גילוי דעת במעשה / עפ"ז מיישב הא דבעי בסוגיין לענין זקף ביצה, ומיישב גם הא דלא הי' איסור אצל אהרן כיון שהמעשה דגילוי דעת הי' רק אח"כ במה דפלחו ישראל / יפלפל עוד דגדר גילוי דעת הוא רק שיכול חבירו לאסור באם מתכוון, מיהו בנדו"ד לא נתכוון לאסור

א.

יביא דברי הש"ס דהיכא דאיכא גילוי דעת לא אמרינן דאינו אוסר,
ועפ"ז יקשה לענין עשיית אהרן בעגל אף שלא הי' שלו

איתא בע"ז (נג, ב) לענין הא דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו: "אמר רחמנא! ואשריהם תשרפון באש, ומכדי ירושה היא מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו (ופרש"י: "ומכדי הארץ וכל המחובר לה ירושה לישראל היא מאבותיהם כו' וגוים שבאו אחרי כן לא יכלו לאסרן בהשתחוואה") כו'. אלא מדפלחו ישראל לעגל גלו אדעתייהו דניחא להו בע"ז, וכי אתו עכו"ם שליחותא דידהו עבדי וכו'. (ומקשה בגמ') ודלמא בעגל הוא דניחא להו במידי אחרינא לא ניחא להו. (ומשני) אמר קרא אלה אלקיך ישראל מלמד שאיוו לאלוקות הרבה כו'".

לקראת שבת

חזינן דלענין העגל שגלו ישראל אדעתייהו דניחא להו – ודאי לא אמרינן דאין אדם אוסר שאינו שלו, ועפ"ז יש לפלפל לענין מעשה העגל דפרשתנו.

הנה, בהמבואר בכתובים מצינו לכאורה תמיהה רבתי, דגבי אהרן נאמר (פרשתנו לב, ב-ד) שביקש את ישראל "פרקו נזמי הזהב וגו' והביאו אלי וגו' ויביאו אל אהרן", ולאח"ז "ויקח מידם ויצר אותו בחרט ויעשהו עגל מסכה גו'" – נמצא לכאורה מפורש בכתובים שעבר אהרן איסור ע"ז במה שצר צורתה וזה ודאי אינו, ועל כרחינו צריך לבאר הגדר בזה דלא הי' כאן שום דין איסור ע"י אהרן.

ובהשקפה ראשונה הי' בידינו לתרץ בזה בפשיטות שהוא מהכלל הנ"ל דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, דהא מפורש בקרא שאמר אהרן "פרקו נזמי הזהב גו' והביאו אלי", היינו שדייק לומר שרק יביאו לידי את הזהב, אבל לא אמר שיתנוהו לו, ובזה גילה דעתו שאינו רוצה בקנין הזהב שיהי' שלו, וא"כ לא נקנה לו דאין קנין בע"כ². ולבד מזה, הא מתחילה³ אמרו לו (שם, א) "עשה לנו אלקים גו'", היינו שהזהב נשאר כבעלותם של ישראל אף בעת שצר אהרן את העגל. וכיון שכנ"ל א"א לאסור דבר שאינו שלו היינו יכולים לומר דצורת אהרן לא אסרה את הזהב כלל⁴ לעשותו ע"ז (ורק כשפלחו ישראל נעשה ע"ז),

גם אם אין מכוין מהני מהסוגיא דעודר בנכסי הגרא.

(3) ורק אח"כ הי' מצדם "ויתנו לי" (לב, כד).

ואף שכתב הנמוק"י בב"ב (מא, א), והרשב"א בחידושו בניטין (כ, א) והריטב"א ביבמות (נב, ב) ובב"ב (שם), שהיכא דדעת אחרת מקנה, קונים גם בלא כוונה – הרי חילק הקצוה"ח (סי' ערה סכ"ה) "דהיינו דוקא בלא כוונה אבל אם כיוון שלא לקנות ודאי אינו קונה בע"כ".

וצ"ע אם סברא זו של הקצוה"ח היא דוקא היכא שלא כיוון לקנות כלל, משא"כ אם כיוון לקנות בקנין אחר, הנה אף שבפירוש כיוון שלא לקנות בקנין זה, קנה בע"כ, כנ"ל הערה 2. ואכ"מ.

(4) ואף שלדעת רוב הפוסקים (נסמנו באנציק' תלמודית ערך דבר שאינו שלו) ע"י מעשה (של העובר איסור) שפיר יכול לאסור דבר שאינו שלו (ובנדוד"ד הרי עשה אהרן מעשה) – מ"מ לדעת הרבה פוסקים (נסמנו שם) הרי זה רק בעכו"ם, אבל בישראל אמרינן שלא כיוון לאיסור.

(2) ואפילו לפמ"ש הנמוק"י בב"מ (י, א) (על מ"ש בגמרא שם "כיון דנפיל גלי דעתי דבנפילה ניחא לי' דנקני בארבע אמות לא ניחא לי' דנקני"): "וזה כיון דתקנת חכמים היא שומעין לו באומר אי אפשר בתקנת חכמים כגון זו" (הרי שאפילו היכא שמגלה דעתי בפירוש "דלא ניחא לי' אעפי"כ אי הוה קנין דאורייתא קני בע"כ) – הרי כתב החת"ס (חיו"ד סי' שיג. חאבאה"ע סי' קסו. וכ"ה בשו"ת רעק"א מהדו"ת סי' צו) "דלא אמרה אלא במי שרוצה לקנות דבר זה עתה בשום קנין וכו' אבל אם אין דעתו לקנות כלל לא אמר שיקנה על כרחו" (וראה תירוץ המשל"מ (הל' זכ"י ומתנה פ"ב ה"ט) בסתירת פסק השו"ע (חור"מ סי' רסח ס"א) דלא אמרינן "כיון דנפיל גלי דעתי וכו'", למה שפסק (סי' ערה סכ"א) כשיטת הרמ"ה ד"כיון שלא כיון לקנותם אלא ע"י בנין ובזה לא קנאה" (וראה פתחי תשובה סי' רסח שם). ומובן שעפ"ז ג"כ אין סתירה למה שפסק בנוגע עודר בנכסי הגר – סי' ערה סכ"ה). ועפ"ז תתורץ קושית הרשב"א (מובא בשטמ"ק ב"מ שם) על השיטה שבקנין דאורייתא

(א) העיר חכם א' שם"ש כאן בשם החת"ס (והרעק"א), ושעפ"ז מתורצת קושיית הרשב"א בשטמ"ק – שכ"כ בשו"ת צ"צ חיו"ד סי' רל ובחלק אה"ע סי' קנט. אבל בפס"ד או"ח סי' תמוח תירץ לכאן תירוץ אחר.

ושפיר לא עבר על איסור ע"ז⁵.

אבל להמבואר בסוגיין – אינו, דכנ"ל במקום שגלו אדעתייהו דניחא להו לא מהני מה שאינו שלו⁶, והדרא קושיין לדוכתא. ואף שצורת אהרן היתה קודם שאמרו "אלה אלקיך ישראל" (בזה גלו אדעתייהו, כנ"ל בסוגיין), מ"מ, הא אמירה זו מגלה מה שהי' בדעתם למפרע מתחילה.

ב.

יקשה במ"ש הרמב"ם דבגילוי דעת בעינן מעשה ובש"ם נראה דבגילוי דעת לחוד סגי, ויחדש דהרמב"ם הוכיח מהסוגיא דצ"ל דוקא גילוי דעת במעשה

והנראה לחדש בזה, בגדרי הדין דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, בהקדם מ"ש הרמב"ם (הל' ע"ז פ"ח ה"א): "ישראל שזקף לבניה להשתחוות לה ולא השתחוה לה ובא עכו"ם והשתחוה לה אסרה בהנאה שזקיפתה מעשה".

ולכאורה יש לתמוה בדברי הרמב"ם כאן במ"ש דזקיפתה מעשה, דהנה, מקורו של הרמב"ם בזה הוא בסוגיין (ע"ז שם. מו, א) דמבואר שהטעם שנאסרה בהנאה הוא לפי "שזקף

צריכה לפרש למה מיבעי ליה ר"ע פסוקים אלו שממנו יליף ר"י ש"משעת עשי' כו", כדמפרש בגמרא בנוגע להפסוקים שממנו לומד ר"י ש"ע"ז של עכו"ם אינה אסורה עד שתיעבד ושל ישראל אסורה מיד". וכן מוכרח לומר גם בפשטות, שהרי מפורש בעשה"ד "לא תעשה לך פסל גו" [והא דבש"ס מביא קראי אחריני – כי בהם מפורש יותר כו' וק"ל].

6) ולכאורה, מדלא חילקה הגמ' בזה, משמע שכן הוא גם במקום שיש לומר שלא כיוון לאיסור – דגם אז אם גילה (הבעה"ב) דעתו דניחא לו, לא אמרינן שלא כיוון (העובר) לאיסור. וכ"כ היד אברהם (יו"ד סי' ד סעי' ד) מיוסד על התוס' (ב"ק עא, א) שהיכא דגילה דעתו לא אמרינן לצעורי

ואין להקשות דא"כ למה לן לקשרו עם הדין ד"אין אדם אוסר דבר שאינו שלו" (דהרי אם אין כוונתו לאיסור, בדרך ממילא לא נעשה ע"ז, ולא עבר על העשי') – כי סברא זו שלא כיוון לאיסור אמרינן רק בקשר להדין ש"אין אדם אוסר דבר שאינו שלו". ואכ"מ.

5) ואף שבלאה"כ הרי סתם במתני' (ע"ז נא, ב – וכ"ה ברמב"ם (הל' ע"ז ה"ד) ובשו"ע (יו"ד סי' קל"ט ס' א)) פ"ז כר"ע (ולא כר' ישמעאל – מובא בגמרא שם) ש"ע"ז של עכו"ם אסורה מיד ושל ישראל אין אסורה עד שתיעבד", והרי כאן עדיין לא עבדו את העגל בעת עשיית אהרן – מ"מ מוכרח בגמרא (שם נב, א) שגם לר"ע "משעת עשי' קם ליה בחטא . . ובארור", דאל"כ היתה הגמרא

א) בביאור יסוד מחלוקת ר"ע ור"י י"ל ע"פ משנת הגש"פ – ביאורים – הדרן למס' פסחים (י"א ניסן, תשל"ב) יסוד כללי בשיטות מחלוקתם של ר"ע ור"י, שלר"ע העיקר במצות וחיוביהם וכו' הוא כמו שהוא מצד "בעלות" הקב"ה, ולר"י העיקר הוא כמו שהוא מצד "בעלות" בני", עיי"ש בארוכה – עדי"ז י"ל בנדו"ד:

מצד (הציווי עצמו של) הקב"ה, הרי האיסור של ע"ז חמור יותר בבני' דבנים אתם לה"א, כמובן. והרי זה שולל שייכות בני' לע"ז יותר, ובמילא צ"ל פעולה יותר חזקה שבני' יפעול מציאות של ע"ז, משא"כ מצד (פעולת) האדם, הרי היוק והפסד עבירת האיסור דע"ז הוא יותר בבני' (מצד טעם הנ"ל גופא – שהרחיקם הקב"ה יותר), ובמילא גם פעולה קלה בבני' די ההיזק לעשותו ע"ז, וק"ל.

לקראת שבת

לבינה גליא דעתי' דניחא לי' בע"ז וכי אתו עכו"ם ופלח לה שליחותא דידי' קעביד", היינו שהזקיפה מהניא כאן מגדר גילוי דעת, ומהו שכתב הרמב"ם דמהניא מחמת שהוי מעשה! ?

וקושיא זו בדברי הרמב"ם, אינה רק ששינה מן הש"ס לומר טעם אחר שלא נזכר בסוגיא, אלא יתירה מזו – לכאורה בזה גופא הוא עיקר כל חידוש מסקנת הש"ס בסוגיין, שבגילוי דעת לחוד מהני ולא בעי מעשה, והרמב"ם נראה שנקט כאן כההו"א שבסוגיין. דהנה, לפי הקס"ד שבגמ' שהאפשרות לאסור הלבינה בע"ז תלוי ב"תפיסת ידי אדם" שפיר שייך הדבר לענין המעשה, שע"י הזקיפה עשה בה מעשה ובזה חלה בה "תפיסת ידי אדם". משא"כ למסקנת הש"ס דהזקיפה היא רק בגדר גילוי דעת דניחא לי' "ולא משום מעשה" (פרש"י שם ד"ה לבינה) – מנ"ל להרמב"ם לתלותו להלכה בענין המעשה?⁷

ולזה נראה לבאר, דמקור הרמב"ם הוא מדברי הסוגיא שהובאו בריש דברינו, "מדפלחו ישראל לעגל גלו אדעתייהו דניחא להו בע"ז". דהנה, באם נפרש כנ"ל שלמסקנת הש"ס אמרינן דגילוי דעת גרידא מהני בלא שום מעשה, יש להקשות בדברי הש"ס כאן, הא אין לך גילוי דעת דניחא להו בע"ז טפי מהא דאמרו רצונם בפירוש "עשה לנו וגו'", ול"ל להגמ' לנקוט הא דפלחו לעגל ולדייק שבזה "גלו אדעתייהו דניחא להו בע"ז"!

ומזה הכריח הרמב"ם שאה"נ עיקר מסקנת הש"ס הוא שצ"ל גילוי דעת, מיהו גילוי דעת זה צריך שיהי' ע"י מעשה דוקא, ואין מספיק גילוי דעת בדרך אחר⁸. היינו, דלא כנ"ל שגדר הגילוי דעת הוא שמגלה מחשבתו שהיתה כבר לפני זה: רק הוא פעולה חיובית הנעשית ע"י המעשה דגילוי הדעת. וזהו שדייק הש"ס "מדפלחו ישראל לעגל (במעשה בפועל, שדוקא באופן זה מהני) גלו אדעתייהו דניחא להו בע"ז".

ומה שמסיים שם בגמ' דבזה שאמרו "אלה אלקיך ישראל" גילו דעתם דניחא להו גם בשאר ע"ז – אין ר"ל שבהאמירה עצמה גילו דעתם, רק שבאמירה זו פירשו את כוונתם בהגילוי דעת דמעשה העגל, שבהמעשה ד"פלחו" ניחא להו לא רק בהעגל אלא בכל שאר ע"ז.

ולכן דייק הרמב"ם לומר "שזקיפתה מעשה".

קמכיון.

אמרינן כן, ועוד דע"ז מז' מצות ב"נ היא ושייך בו דברי הרב וכו') ורוב הפוסקים סוברים (וכן היא דעת אדה"ז בשלחנו (סי' תמח סעיף יו"ד ובכ"מ)) דאין שליחות לעכו"ם גם כשהשליח והמשלח הוא עכו"ם (או מומר) (ראה יד אברהם שם) – לכן צ"ל הוכחה מקודם על רצון חזק כו', שאז נעשה אח"כ כעין שליחות, ולכן צ"ל מעשה דוקא המורה על תוקף רצונו (עד שעושה מעשה).

(7) ופשוט שאין לומר שכוונת הרמב"ם ב"זקיפתה מעשה" היא שע"י הזקיפה מינכרא הגילוי דעת.

(8) וההסברה בזה י"ל: זה שגילוי דעת מועיל הוא לפי שאז ה"ה כעין שלוחו, וכדיוק לשון הגמרא "וכי אתא עכו"ם ופלח לה שליחותא דידי' קעביד" – אבל אין זה שליחות גמורה דהרי "אין שליח לדבר עבירה" (וידועה השק"ט אם גם בשליח עכו"ם

ג.

עפ"ז מיישב הא דבעי בסוגיין לענין זקף ביצה, ומיישב גם הא דלא הי' איסור אצל אהרן כיון שהמעשה דגילוי דעת הי' רק אח"כ במה דפלוהו ישראל

והנה, להמבואר כאן יתורץ עוד קושי בסוגיין, דבגמ' שם מיבעי לי' היכא "שזקף ביצה להשתחוות לה ולא השתחוה לה ובא עכו"ם והשתחוה לה" מהו, אי אסורה או לאו, "לבינה הוא דמינכרא זקיפתה (ופרש"י: "שרחבה יותר על עבי' וכשהיא זקופה נראית גבוהה") אבל ביצה לא או דלמא לא שנא". ובאם נפרש כדלעיל, דלמסקנת הש"ס העיקר הוא בגילוי דעת ואי"צ למעשה – אינו מובן, למאי נפק"מ אי מינכרא זקיפתה או לאו הא עכ"פ יש כאן גילוי דעת שניחא לי' בע"ז.

ועוד יותר הקשו האחרונים בזה (בנין שלמה (לר"ש קלוגער) על הרמב"ם שם), הא מפורש בגמ' דאפילו אמירת "אלה אלקיך ישראל" יש בה גילוי דעת דניחא להו בכל ע"ז, וא"כ כ"ש בפעולה זו דזקף ביצה (אף היכא דלא מינכרא זקיפתה) שדי בה להיות גילוי דעת.

אמנם, לפי המתבאר לעיל בשיטת הרמב"ם א"ש, דבעיא זו היא דוקא למסקנת הש"ס דנקטינן האי כללא שבהגילוי דעת צריך להיות גם מעשה, דלפ"ז יש לחקור היכא דלא "מינכרא זקיפתה" שאין זה אלא "מעשה זוטא" [אף שבדאי יש בו משום גילוי דעת] אי הוי בגדר מעשה המועיל או לאו. דודאי לענין זה יש סברא לחלק בין מעשה רבא למעשה זוטא⁹. והא דנזכר בש"ס אמירת ישראל "אלה אלקיך ישראל" אינו ענין להכא, דהא הגילוי דעת הי' גם ע"י מעשה, והדיבור הי' רק להוסיף פירוש להגילוי דעת שבמעשה, כנ"ל.

ובזה מתורץ לנו היטב הא דבנדוד מן הדין לא הי' בידי אהרן לאסור העגל, דהא רק ע"י מעשה נאסרת ע"ז, ובזמן שצר צורת העגל עדיין לא "פלחו" להעגל, וא"כ לא הי' אז מעשה רק גילוי דעת גרידא (ממה שאמרו אח"כ "אלה אלקיך ישראל", וגילו מחשבתם למפרע), ובזה אין די לדחות הא דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, דבעינן דוקא גילוי דעת שע"י מעשה. והכא שלא הי' מעשה עדיין איכא להכליל דאין אדם אוסר כו'. ומחזורתא כמעקרא שלא הי' כאן דין ע"ז בזמן שצר אהרן¹⁰.

10) ואף שהביאו לו את הזהב – הרי מוכח מהגמרא שאי"ז מעשה מספיק, דאל"כ למה קאמר "שפלחו" – הול"ל "שהביאו את הזהב (אף די"ל דעדיפא מיני' קאמר. אבל דוחק – כי המביאים היו "כל העם" ופלחו – רק מקצת), והביאור בזה י"ל: אין נזם זהב ראוי לע"ז שבקשו, ולא עוד אלא שבפי' שללו זה: "עשה גוי", היינו שעדיין מחוסר מעשה (אין הע"ז במציאות עדיין).

9) וכמהחלקים בין מעשה רבה למעשה כל דהו בנוגע לדעת אמוראים אלו (חולין מ, ב) שאף היכא שעשה מעשה (העושה האיסור) א"א לאסור דבר שאינו שלו (ר"ח הובא ברא"ש ור"ן (שם) ובמ"מ הל' שחיטה פ"ב הכ"א. ובמשמרת הבית להרשב"א בית א. אית דמפרשי ברש"י (ד"ה אין אדם – חולין שם)). ואכ"מ.

לקראת שבת

ד.

יפלפל עוד דגדר גילוי דעת הוא רק שיכול חבירו לאסור באם מתכוון,
מיהו בנדו"ד לא נתכוון לאסור

עוד מצינו לתרץ בזה, מהא דכתב הרמב"ם (הל' שחיטה פ"ב הכ"א מחולין מא, א¹¹) לענין הכלל דאין אדם אוסר כו' – "שאיין אדם מישראל אוסר דבר שאינו שלו שאין כוונתו אלא לצערו", דעפ"ז י"ל שאף גילוי דעת ע"י בעל החפץ א"א שיועיל לומר דכוונת העושה היא לאיסור, וגדר גילוי דעת הוא רק לענין שיכול העושה לאסור באם ירצה, היינו שע"י גילוי דעת אין מניעה בזה מצד בעה"ב שייאסר הדבר, מיהו עדיין צריכים אנו לידע מה בכוונת העושה עצמו, ובסתם היכא דאינו שלו אמרינן כנ"ל דנתכוון לצער ולא לאסור.

ובזה מובן אף לענין העגל, דבודאי לא הועיל הגילוי דעת דישראל (אף בצירוף המעשה) שייאסר העגל ע"י אהרן, אחר שכוונתו לא היתה לאסור¹², שבפירושו אמר להם (פרשתנו לב, ה) "חג לה' גו'".

ונוסף לזה, בנדו"ד לא מצינו גילוי דעת כשקיבל אהרן הזהב לידיו לומר שכוונתו תהא לאסור, דאז (קודם שפלאח) עדיין לא הי' גילוי דעת מפורש. ומה שאמרו לפני"ז "עשה לנו אלקים גו'" לא בא אלא על צד טעותם "כי זה משה גו' לא ידענו מה הי' לו", וא"כ, הוי כעין תנאי שאילו היו יודעין "מה הי' לו" למשה לא היו רוצים בעשיית העגל.

ובסגנון אחר: הא כל גדר הדבר מה שבגילוי דעת אדם אוסר מה שאינו שלו הוא משום דשליחותי קא עביד – ופשיטא דאהרן לא קיבל ע"ע שליחות כזו.

[אמנם עדיין יש לפלפל במעשה דאהרן, דלכאור' עדיין יש מקום לומר שהי' לו קצת שייכות להאיסור, דהא על ידו נכשלו ישראל באיסור, וא"כ הוא בכלל "לפני עור לא תתן מכשול"¹³ (קדושים יט, יד). ובפרט אי אזלינן כהשיטה שלפני עור אינו אסור כללי בפ"ע משאר איסורי תורה, רק הוא איסור פרטי בכל לאו, היינו שהוא פרט בהלאו שבו מכשיל את חבירו, כידוע חקירת האחרונים בזה¹⁴. דלדרך זו נמצא שהי' בו מקצת איסור ע"ז.

13) ואף שאיסור זה הוא דוקא היכא דקאי בתרי עברי נהרא" (ע"ז ו, ב) "דאי לא יהיב לי לא מצי שקיל" (פרש"י שם ד"ה דקיימא), הרי גם בנדו"ד הי' כעין זה, שבלא אהרן לא היו עושים העגל, כדמוכח מזה ש"ויקהל העם על אהרן" דוקא.

14) שו"ת צפע"נ ירושלים תשכ"ה סי' ה. וש"נ. וי"ל שתלוי בהדעות (ראה מנ"ח מצוה רל"ב ובהגהות הרי"פ פערלא לשם. וכבר העירו מזח"ג פה, א. רמב"ם הל' ת"ת פ"ו ה"ד וראב"ד שם) אם הנותן מכשול לפני עיור – כפשוטו – עובר בלאו זה. שלפי שיטה זו (שחלק הכתוב ופ"י – עפ"י

11) ראה לעיל הערה 4 שכן דעת הרבה פוסקים. 12) ואף שלא היתה כוונתו לצערם – הרי אין הפי' שצ"ל דוקא "לצעורי קמויין", כ"א לכוונה צדדית שאינה לאיסור, ובפרט עפ"י מ"ש בשמ"ח סי' ד סעיף יא ובתבו"ש ס"ק יט דכל ענין לצעורי קמויין הוא לפי ראות עיני המורה, הרי בודאי שאם יש לתלות בענין אחר תולין, והלשון "לצעורי קמויין" הוא לפי שזוהי סיבה כללית השייכת בכל האופנים (משא"כ שאר הסיבות תלויות כאו"א בהמאורע הפרטי) – ובנדו"ד היתה כוונתו לדחותם (כפרש"י פרשתנו לב, ה. וראה גם פרש"י שם, ב).

לקראת שבת

יז

מיהו, התירוץ בזה לכאורה פשוט, דהא על לפני עור נצטוו ישראל זמן רב אחר מעשה העגל (בפ' קדושים), ואף לדעת ר"ע (סוטה לז, ב) ש"כללות ופרטות נאמרו בסיני" – הי' זה רק אחר ירידת משה מן ההר. וא"כ בזמן העגל לא הי' בזה איסור.

אלא שמל' הכתוב בטענת משה לאהרן "מה עשה לך גו" – לא משמע כן. וגם ממה שחור הוכיחם עד שנהרג ע"ז משמע דאיסור הי' כאן. ולבד מזה, הא במרה כבר נצטוו על הדינים, ובפרט אהרן שעליו (ועל חור) אמר משה קודם עלותו להר "מי בעל דברים יגש אליהם" (משפטים כד, יד). וצ"ע בכ"ז].

שהוא ענין בפ"ע. ומושיט יין לנזיר ה"ז פרט בלפני עיור ולא בנזיר]
משא"כ להדיעה שאינו עובר באופן זה – איסור כללי הוא.

הכלל דאין מקרא יוצא מידי פשוטו – אופן אחד דהאיסור) לחלק יצא בכל האיסורין (אף שמחולק מהענין דהבערה לחלק יצאת – דכאן הוא לפרט ולא לחלק), וה"ז פרט בכל ענין בפ"ע.

[או י"ל להיפך: כיון שיחדו הכתוב – ה"ז הוכחה

דרכי החסידות

אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ
מליובאוויטש נ"ע בענייני עבודת השי"ת

יחידות

"ענין היחידות הוא לברר את מעמדו ומצבו הרוחני, ולקבוע אופן בעבודתו בסוד מרע, להרחיק ולדחות המדות והרגלים לא טובים, ולקרר את המדות הטובות, לשקוד בלימוד ועבודה, ולהתקשר בהתאחדות גמורה ולמסור עצמו עם כל רצונותיו"

ב"ה כ"ד סיון צ"ז

אטוואצק

כבוד ידידי הרה"ח מוהר"ר ברוך שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בהשתדלות עבור תלמידי "תומכי תמימים" יצ"ו החפצים להכנס אלי ב"יחידות" ואיני מקבלם וכותב אשר נפל רוחם בקרבם וגם עצם הענין נוגע להם.

שלשה פירושים ב'יחידות'

עיקר ענין ה"יחידות" הוא התוכן הפנימי ולא הכניסה בלבד, ותוכן הפנימי – לדאבון לב – חסר אצלם, אם לסבת חסרון התענינות של המדריכים או לסבת העדר מסירה ונתינה מצד המקבלים או אולי הא והא גורם, בין כך ובין כך חסרה ההדרכה הפנימית דחסידות חב"ד.

לקראת שבת

יט

גדולי זקני החסידים בדור הראשון – חסידי הוד כ"ק אבינו הראשון רבינו הזקן – היו אומרים אשר תיבת "יחידות" פירושה ברור, קבוע ומאוחד, קלאר, אפגעשטעלט און פאראיינציגט.

שלשה פירושים אלו בתיבת "יחידות" מקורם בדרוז"ל: א) יחידות פי' ברור כהא דפ"ו דשקלים מ"ב וידעו ביחוד ששם הארון נגזו פי' ביחוד בכירור. ב) יחידות פי' קבוע כהא דאמרו ביבמות דס"ב ע"א אני שמיוחד לדבור בכל שעה ושעה. ג) יחידות איחוד כדאי' במד"ר (בראשית פ"ב) אפילו בשעה שאנו תשים אנו מקיים לישועתו של הקב"ה ומייחדים שמו בכל יום פעמים.

זאת אומרת כי ענין היחידות הוא לברר את מצבו, קלאר מאכן דעם אייגענעם מעמד ומצב הרוחני, ולקבוע אופן בעבודתו בסור מרע, להרחיק ולדחות המדות והרגלים לא טובים, ולקרב את המדות הטובות, לשקוד בלימוד ועבודה, ולהתקשר בהתאחדות גמורה ולמסור עצמו, איבערגעבן זיך מיט אלע רצונות [=למסור עצמו עם כל רצונותיו].

וזהו תוכן הפנימי דיחידות שיש בזה כמה אופנים, הרצאה פרטית בסדר ואופן הלימוד ועבודה שבלב, או ספור נגעי הלב ותקונן או בקשת ברכה על הקבלה בלב והחלטות בסור מרע ועשה טוב.

מרוע אתה תובע ממני – תבע מעצמך!

אבל החדשים אשר מקרוב באו הנה עוד טרם נפתחו עיניהם להבין משהו, כבר הם מואסים במשמעת, עומדים ברשות עצמם, ומדריכים עצמם באשר יבחרו.

ודעת לנכון נקל אשר מבלי מורים ומדריכים ובלי חבר ורע המה הולכים ותועים, מחליפים עיקר בטפל וטפל בעיקר ואור וחושך משמשים אצלם בערכוביא חולמים חלומות בהקיץ ומלאים הזיות, ועל פי הרוב אין להם תוך פנימי לא בהשכלה ולא בעבודה שבלב, וכל ענינם הוא רק ליפות את החיצוניות.

כל הנהגתן היא בלי שימת לב והתענינות, שמועה קלטו מן האויר ואינם יודעים מה שמעו אשר צריכים להתאונן על מחשבות זרות, ועל העדר הרגש טוב טעם בעבודה שבלב וכדומה, ובאים ומתאוננים.

הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר הרה"ק מהור"ש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ענה פעם א' למתאונן כזה לאמור למה אתה תובע ממני, הוי תובע מעצמך, שעבד את מוחך ומלאהו בדברי תורה ולא יהי' בו מקום למחשבות זרות, שבור רצונותיך ותרגיש טוב טעם בעבודה שבלב.

וואס מאהנסטו בא מיר, מאהן בא זיך, הארעווע און פארנעם די קאפ מיט תורה וועט ניט קריכן קיין מחשבות זרות, צוברעך דיינע רצונות וועסטו האבען א טוב טעם אין עבודה שבלב.

לקראת שבת

האסור אסור, והמותר - מותר

החסיד ר' מרדכי האראדאקער נ"ע אמר פעם א' להחסיד ר' שמואל דוב מבאריסאוו נ"ע, הפתגם הראשון ששמענו אנחנו הצעירים מכ"ק רבנו הזקן כשבאנו – חבורת הצעירים – לליאזנא הי', מה שאסור אסור, ומה שמותר אין צריכים, - וואס מען טאר ניט טאר מען ניט, און וואס מען מאג דארף מען ניט.

ובפתגם הזה עבדנו כשלש וארבע שנים עד שהבאנו את זה בכל עניני החיים אז וואס מען מאג דארפמען ניט [= שמה שמותר אין צריכים], ורק אז הלכנו ליחידות לכ"ק אדמו"ר לשאול דרך בעבודה.

ובזה הנני לבקשו למסור להתלמידים שי' את ברכתי שיחזק השי"ת את לבכם לשקוד בלימודים בהתמדה גדולה ויתנו וימסרו עצמם לעבודת תקון המדות ע"פ תורת החסידות ויהיו יראי שמים חסידים ולומדים ומסורים ונתונים להרביץ תורה ויראת שמים וטוב יהי' להם בגשמיות וברוחניות.

והנני ידידו הדו"ש מכבדו ומברכו.

